وضعیت تقاضای چینی‌ها

گزیده‌ای از وبینار شناخت بازار چین انجمن پسته ایران

محمد صالحی
صادرکننده پسته

تحلیل آماری تجارت پسته با چین

آرشیو آمار صادرات موجود در انجمن اطلاعات صادرات به کشورهای مختلف را از سال ۱۳۷۵ دارد و متأسفانه برای سال‌های قبل از آن اطلاعاتی نداریم. بر اساس این اطلاعات، در سال ۱۳۷۵ حدود ۱۷ هزار تن صادرات به کشورهای شرق دور داشتیم.

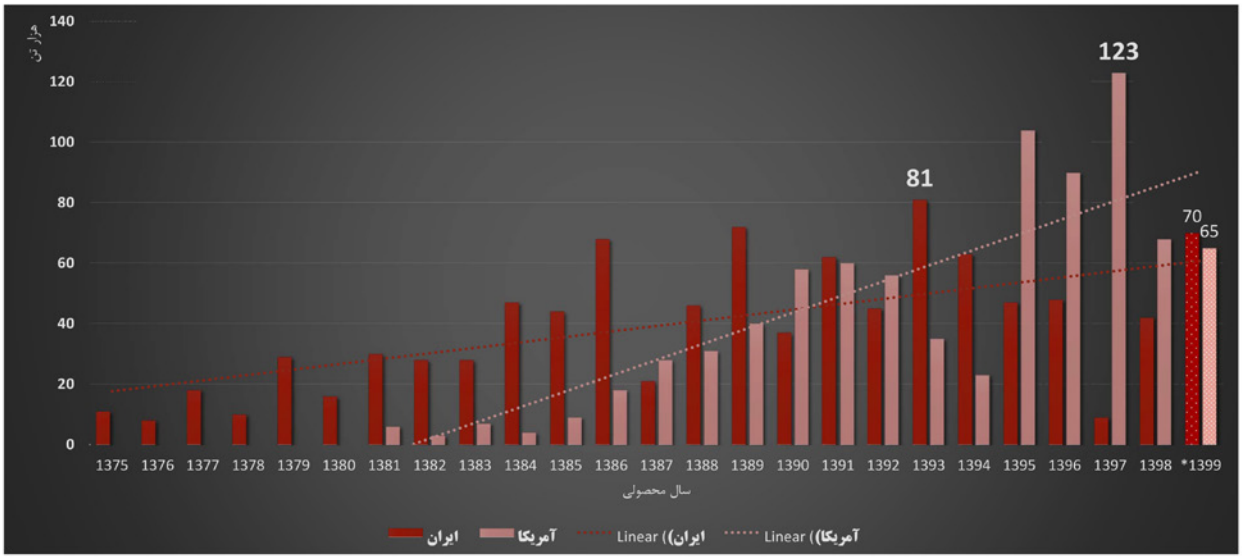
صادرات پسته آمریکا به این کشورها نیز از سال ۱۳۸۱ به بعد شروع شده‌است. مقصد شرق دور اصطلاحاً به کشورهای چین، هنگ کنگ، فیلیپین، تایوان، تایلند، کره و ژاپن اطلاق می‌شود، ولی عمدتاً بیش از ۸۰ تا ۸۵ درصد از این پسته صادراتی حتماً در چین مصرف می‌شود. بر اساس آمار گمرک در شش ماه دوم سال ۹۹ یعنی مهر تا اسفند ۹۹، صادرات ایران به چین حدود ۷۰ هزار تن بوده، در حالی که در این مدت صادرات پسته آمریکا به چین ۶۵ هزار تن گزارش شده‌است.

ترجیح مشتری چینی به خرید پسته آمریکایی

در پاسخ به این سوال که چرا پسته آمریکایی در اکثر مواقع با قیمت بالاتری به فروش می‌رود، خریداران چینی دلایل‌شان را اینگونه بیان می‌کنند که پسته آمریکایی به‌طور یکنواخت عرضه می‌شود و این مسئله برای آنها از اهمیت بالایی برخوردار است. علت اینکه ما نمی‌توانیم مثل آمریکایی‌ها عمل کنیم این است که در کشور ما تولید به‌صورت خرده‌مالکی است و پسته‌ای که تولید می‌شود به دلیل مسائلی نظیر آب، نوع خاک، زمین و رسیدگی‌های مختلف تفاوت‌های زیادی دارد و صادرکننده در خیلی از مواقع نمی‌تواند کاری انجام دهد؛ به همین دلایل چینی‌ها نمی‌توانند به‌راحتی پسته ایرانی را وارد سوپرمارکت کنند.

مسئله دیگر نوسانات در عرضه و نبود ثبات در بازار است؛ وقتی صادرکننده برای عرضهٔ پسته قرارداد بسته است، باید آن را طی مدتی مشخص صادر کند و به مشتری برساند، اما بروز مسائل غیرقابل پیش‌بینی همچون بالا

مقایسه صادرات پسته ایران و آمریکا به شرق دور (۱۰۰۰ تن)

Source: IPA, US ACP

رفتن نرخ دلار، سرمازدگی محصول یا هر دلیل دیگری ممکن است منجر به امتناع کشاورز از فروش شود، موجب می‌شود که صادرکننده با محدودیت در عرضه مواجه گردد.

موضوع دیگر این است که وقتی آمریکایی‌ها قیمتی را برای پسته تعیین می‌کنند تا چند ماه بعد آن قیمت ثابت می‌ماند. شاهد بوده‌ایم و تجربه سال‌های گذشته ثابت کرده که وقتی آمریکایی‌ها اول سال محصولی برای پسته مثلاً ۸ دلار قیمت گذاشته‌اند، خریدار چینی با اطمینان خاطر خریدش را در آن قیمت انجام داده و سود معقولی هم داشته‌است. اما وضعیت ما را نگاه کنید؛ قیمت فروش پسته ایران در ابتدای سال ۹۸ در حدود ۸,۵ دلار بود و خریداران خریدشان را انجام دادند، اما به‌دلایل مختلف بار صادراتی دیر به دستشان رسید و وقتی رسید قیمت‌ها چیزی حدود هزار دلار در هر تن اُفت کرده‌بود، اُفتی که تا همین چند ماه پیش هم ادامه داشت و پسته ما را به حدود ۵ دلار رساند. شاید جالب باشد بدانید که چرا خریداران چینی زمانی که پسته ایرانی ٦ دلار شده بود از ما خرید نمی‌کردند! ولی پسته بالای ۸ دلار آمریکایی می‌خریدند؟! علتش قطعاً این نبوده که ارزش پسته ما کمتر از پسته آمریکایی بوده، بلکه خریداران اذعان داشتند اگر می‌دانستند قیمت کف پسته ایرانی روی ٦ دلار می‌ماند و پایین‌تر نمی‌رود حتماً ترجیح‌شان پستهٔ ایرانی بوده، نه پسته آمریکایی. از این رو خرید نمی‌کردند و بعد از آن متأسفانه پسته ایرانی به قیمت ۵ دلار که رسید، کم‌کم خریدها را شروع کردند و به این اطمینان رسیدند که قرار نیست قیمت پسته ایرانی از ۵ دلار پایین‌تر بیاید که این امر نیز برای مدت خیلی کوتاهی اتفاق افتاد و همین که قیمت پسته شروع به بالا رفتن کرد، خریداران در تمام دنیا شروع به خرید کردند و این کمک کرد که قیمت پسته بالا برود. البته هنوز زمان چندانی از آن اتفاقات نگذشته بود که در ایران سرمازدگی محصول جدید اتفاق افتاد و در یک ماه گذشته شاهد افت قیمت دلار بوده‌ایم و اینها مسائلی است که بازار را گیج کرده‌است.

پسته سفیدشده

در چین معمولاً پسته را با ترکیبات شیمیایی مجاز غذایی به رنگ سفید درمی‌آورند و پسته برای مصرف حسابی پخته می‌شود چون ذائقه چینی‌ها این را می‌پسندد. در سال‌های اخیر این کار کمتر اتفاق می‌افتد و متوجه شده‌اند که برای سفید کردن از مواد شیمیایی استفاده می‌شود و از این رو ترجیح می‌دهند پسته را به شکل طبیعی مصرف کنند. در حال حاضر، چیزی حدود ۳۰ درصد از پسته در بازار چین بدون سفید شدن مصرف می‌شود و این روند روز به روز در حال افزایش است.

کارخانه‌داران چینی پسته آمریکایی می‌خرند

بسته‌بندی کننده‌های چینی می‌گویند بر اساس آمار و اطلاعات در شرایطی که پسته ایرانی به هر دلیلی قیمتش ثابت باشد و نزولی نباشد، اگر قیمت پسته فندقی ایران با پسته آمریکایی تا ۱۵۰۰ دلار تفاوت داشته باشد ۵۰ درصد پسته آمریکایی مصرف می‌شود، ۵۰ درصد پسته ایرانی. اگر این اختلاف قیمت ۲ هزار دلار بشود آن‌موقع بیشتر پسته ایرانی مصرف می‌کنند. و چنانچه اختلاف قیمت هزار دلار شود بیشتر پسته آمریکایی می‌خرند. در پسته‌های سایزدرشت ما مثل کله قوچی و اکبری این تفاوت رقم به هفتصد، هشتصد دلار می‌رسد که تعیین کننده‌است، یعنی اگر تا هفتصد، هشتصد دلار باشد سهم ایران و آمریکا از فروش ۵۰ درصد می‌شود.

علت اینکه ما نمی‌توانیم مثل آمریکایی‌ها عمل کنیم این است که در کشور ما تولید به‌صورت خرده‌مالکی است و پسته‌ای که تولید می‌شود به دلیل مسائلی نظیر آب، نوع خاک، زمین و رسیدگی‌های مختلف تفاوت‌های زیادی دارد و صادرکننده در خیلی از مواقع نمی‌تواند کاری انجام دهد

الگوهای مصرف پسته در چین

اوج زمان مصرف پسته در چین جشن نیمهٔ پاییز (فستیوال مون) و جشن سال نو (بهمن ۱٤۰۰) است. برای عرضهٔ پسته به بازار در این دو زمان مهم از ٤-۳ ماه قبل باید خریدهایشان را انجام دهند. زمان برداشت پسته یعنی شهریور/ مهرماه دقیقاً مصادف می‌شود با زمان تقاضا و خرید چینی‌ها، بنابراین عرضه در آن زمان باید حتماً انجام شود.

به کشاورزان عزیز توصیه می‌شود که عرضه به بازار را به تأخیر نیندازند، چرا که هر بازاری با توجه به الگوی مصرفش زمان خاص خرید خود را دارد و چنانچه فرصتی از دست رفت دیگر بازنمی‌گردد. کشاورزان باید دقت داشته باشند که الان دیگر بروز سرمازدگی و گرمازدگی مثل سابق روی بازار دنیا تأثیر نمی‌گذارد. مثلاً اگر امسال ۵۰-٤۰ هزار تن از محصول ایران را سرما زده‌باشد این عدد برای ما شاید خیلی زیاد باشد ولی برای دنیا ناچیز است. ۵۰ هزار تن کاهش محصول ما نسبت به کل یک میلیون تن محصول پسته‌ای که در دنیا عرضه می‌شود ناچیز است.

آجیل شاد

چینی‌ها پسته را به عنوان هپی نات یا آجیل شاد مصرف می‌کنند و مصرف آن هم به یک سنت در چین تبدیل شده است، مثل ما که روی سفره هفت سین در عید نوروز، هفت سین می‌گذاریم. به اعتقاد چینی‌ها اگر در اعیاد (روز ملی چین، جشن نیمهٔ پاییز و جشن سال نو) پسته سر میزشان داشته باشند، در طول سال شاد و خوشحال خواهند بود.

تقاضای دائم برای پسته

چینی‌ها در طول سال هم تقاضای خرید پسته دارند. شاید در حال حاضر تقاضای چندانی از طرف این بازار وجود نداشته باشد، اما وقتی روند بالا رفتن قیمت را ببینند به خرید بیشتر پسته روی می‌آورند که برای اوج مصرف، کالا برای عرضه داشته‌باشند که اگر قیمت بالاتر هم رفت، سود خوبی کرده باشند. به‌همین دلیل معمولاً خریداران چینی در طول سال تقاضای خرید پسته ایرانی دارند.